

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 154/2020-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) o ústavnej sťažnosti [REDAKČNÝ KOTVA], [REDAKČNÝ KOTVA], [REDAKČNÝ KOTVA], [REDAKČNÝ KOTVA], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Kalinovou, Cukrová 14, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2, na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1, na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 a na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 37 P 76/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ KOTVA] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 37 P 76/2016 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDACTED] p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] p r i z n á v a náhradu trov konania v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov), ktoré j e Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Ivety Kalinovej, Cukrová 14, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažostná argumentácia s'ťažovateľa

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. októbra 2019 doručená ústavná s'ťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Kalinovou, Cukrová 14, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2, na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1, na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv na spravodlivé súdne konanie a na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 a na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 37 P 76/2016 (ďalej len „namietané konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako otec maloletého dieťaťa je účastníkom namietaného konania, a to konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu vedeného pred okresným súdom, ktoré sa začalo na základe návrhu matky dieťaťa na zvýšenie výživného a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu podaného 16. marca 2016, ktorým navrhovateľka okrem zvýšenia výživného pre dieťa požiadala aj o zúženie styku sťažovateľa s dieťaťom. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že 13. júna 2016 adresoval konajúcemu súdu k uplatnenému návrhu svoje vyjadrenie, v ktorom súčasne podal protinávrh, ktorým požiadal o zverenie maloletého dieťaťa do jeho osobnej starostlivosti.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti dôvodí, že od júna 2016 mu prestala navrhovateľka umožňovať styk s jeho maloletým synom, preto adresoval okresnému súdu dva návrhy na výkon rozhodnutia, ktoré okresný súd uzneseniami z 3. marca 2017 zamietol. Sťažovateľ ďalej uvádza, že navrhovateľka podaním z 26. augusta 2016 požiadala o úpravu petitu svojho návrhu, kde okresný súd žiadala o zúženie styku sťažovateľa s dieťaťom v ešte väčšom rozsahu. Podľa vyjadrenia sťažovateľa navrhovateľka „vyvíjala tlak“ aj na Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava (ďalej len „úrad práce, sociálnych vecí a rodiny“) a na Úrad komisára pre deti, keď napokon úrad práce, sociálnych vecí a rodiny podal 8. decembra 2016 okresnému súdu podnet na začatie konania vo veci obmedzenia styku sťažovateľa s maloletým do rozhodnutia súdu vo veci samej. Okresný súd na základe uvedeného podnetu uznesením z 30. januára 2017 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sťažovateľovi zakázal styk s jeho maloletým synom až do skončenia konania vo veci samej.

4. Sťažovateľ v ďalších bodoch ústavnej sťažnosti poukazuje na ďalší priebeh namietaného konania (návrhy sťažovateľa na zrušenie nariadeného neodkladného opatrenia), v konkrétnosti aj na uznesenie okresného súdu z 30. januára 2018, ktorým konajúci súd nariadil znalecké dokazovanie, kde namieta, že napriek lehote deväťdesiat dní (od doručenia spisového materiálu), ktorú okresný súd znalcovi na vyhotovenie posudku určil, nebol ku dňu podania ústavnej sťažnosti znalecký posudok vyhotovený. Sťažovateľ argumentuje, že odo dňa podania jeho protinávrhu vo veci uplynuli

tri roky, avšak okresný súd dosiaľ v jeho veci nerozhodol. V uvedenom postupe okresného súdu vidí sťažovateľ porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom spôsobené zbytočné prietahy v postupe okresného súdu zasiahli podľa mienky sťažovateľa aj do jeho základných práv na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2, na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1, na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru.

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti formuluje aj námietku porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní, v rámci ktorej argumentuje, že okresný súd v otázke styku sťažovateľa s jeho maloletým dieťaťom nepristupoval k zisteniu skutkového stavu objektívnym spôsobom, keďže sa uspokojil len so subjektívnymi tvrdeniami matky, nezohľadnil zmenu postoja maloletého dieťaťa k sťažovateľovi a ani predložené vyjadrenia odborníkov z oblasti psychológie.

6. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho špecifikovaných základných práv postupom okresného súdu v namietanom konaní, prikázal okresnému súdu konať vo veci sťažovateľa bez zbytočných prietáhov a priznal mu tiež primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

7. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 154/2020-16 z 15. apríla 2020 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia jeho základných práv na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2, na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1, na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48

ods. 2 ústavy a práv na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 a na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní na ďalšie konanie, vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a ďalšie podania sťažovateľa

8. Na základe výzvy ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti sťažovateľa podaním doručeným ústavnému súdu 11. mája 2020 vyjadrila podpredsedníčka okresného súdu, a to prostredníctvom vyjadrenia zákonnej sudkyne, ktorá okrem podrobného prehľadu procesných úkonov namietaného konania poukázala na objektívne okolnosti na strane okresného súdu – jeho nedostatočné personálne obsadenie a s tým súvisiacu nadmernú zaťaženosť zákonného sudcu, brániace konať v posudzovanej veci plynule a bez zbytočných prieťahov. Podpredsedníčka okresného súdu v predmetnom vyjadrení prezentovala súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej.

9. Právny zástupca sťažovateľa možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu nevyužil, pričom ústavnému súdu 16. júna 2020 oznámil, že sťažovateľ na vykonaní ústneho pojednávania vo veci samej netrvá.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

14. Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu. Preto aj v prípade sťažovateľa preskúmal skutkovú a právnu zložitnosť veci, ako aj charakter prejednávanej veci a jej významnosť z pohľadu sťažovateľa (1), správanie sťažovateľa v priebehu konania (2) a napokon aj postup konajúceho súdu (3).

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

IV.1 K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

15. Ústavný súd preskúmal obsah na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu, obsah ústavnej sťažnosti, ako aj vyjadrenie odporcu a dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam o priebehu namietaného konania:

Okresnému súdu bol 16. marca 2016 doručený návrh navrhovateľky na zvýšenie výživného pre maloleté dieťa a na úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu.

Okresný súd vykonal 4. apríla 2016 vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 4. august 2016 z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania (títo nemali vykázané doručenie predvolania na pojednávanie).

Okresný súd vykonal 7. decembra 2016 pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa, ktorý namietal nedodržanie päť dňovej zákonnej lehoty na prípravu pojednávania.

Okresný súd vykonal 13. apríla 2017 pojednávanie, na ktorom sa vyjadril príslušný prokurátor a komisár pre deti, ako aj účastníci konania, a pojednávanie bolo odročené na 21. september 2017 na účel realizácie asistovaného styku. Okresný súd uznesením z 25. apríla 2017 rozhodol o nariadení neodkladného opatrenia – nariadenia asistovaného styku. Navrhovateľka podala proti tomuto uzneseniu o nariadení neodkladného opatrenia odvolanie 25. mája 2017, sťažovateľ 26. mája 2017. Krajský súd predmetné napadnuté uznesenie okresného súdu svojím rozhodnutím z 22. augusta 2017 zrušil s odôvodnením, že neboli splnené podmienky pre nariadenie tohto neodkladného opatrenia.

Okresný súd vykonal 21. septembra 2017 pojednávanie, na ktorom okresný súd pripustil zmenu petitu návrhu navrhovateľky a pojednávanie bolo odročené na 4. október 2017 na účel vykonania pohovoru s maloletým dieťaťom. Pohovor s maloletým dieťaťom okresný súd vykonal 4. októbra 2017.

Okresný súd uznesením z 30. januára 2018 rozhodol o nariadení znaleckého dokazovania (prial znalecký ústav) z odboru psychológie a zdravotníctva a farmácie, pričom uložil povinnosť podať znalecký posudok do 90 dní od doručenia spisového materiálu. Okresný súd 28. septembra 2018 vyzval znalca k predloženiu vypracovaného znaleckého posudku. Znalec 18. októbra 2018 informoval okresný súd o neposkytnutí súčinnosti zo strany účastníkov konania pri vypracovaní znaleckého posudku. Sťažovateľ sa následne zúčastnil znaleckého vyšetrenia 22. novembra 2018. Okresný súd uznesením zo 7. januára 2019 rozhodol o predĺžení lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do 7. marca 2019. Okresný súd rozhodol uznesením z 25. februára 2019 o predĺžení lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do 31. marca 2019 (znalec pred týmto rozhodnutím oznámil okresnému súdu neposkytnutie súčinnosti zo strany navrhovateľky). Okresný súd

rozhodol uznesením z 22. mája 2019 o predĺžení lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do 30. júna 2019 (znalec pred týmto rozhodnutím oznámil okresnému súdu neposkytnutie súčinnosti zo strany navrhovateľky). Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ 10. júna 2019 sťažnosť, ktorú okresný súd zamietol uznesením z 19. júla 2019. Uznesením z 31. júla 2019 uložil okresný súd znalcovi poriadkovú pokutu vo výške 250 € z dôvodu nedodržania predĺženej lehoty, kde nesplnenie povinnosti znalec nijako neospravedlnil. Znalecký ústav podal proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť 16. augusta 2019, v ktorej ospravedlnil nedodržanie lehoty zdravotným stavom konkrétneho znalca. Okresnému súdu bol 11. septembra 2019 predložený znalecký posudok.

Okresný súd vydal 28. januára 2020 na vykonanom pojednávaní rozsudok, ktorým schválil rodičovskú dohodu, pričom bezprostredne po vyhlásení rozsudku sa obaja účastníci konania vzdali práva podať opravný prostriedok. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť 16. februára 2020, v čase rozhodovania ústavného súdu bola teda vec sťažovateľa a meritórne právoplatne skončená.

IV.2 Vyhodnotenie postupu okresného súdu

16. Predmetom konania v posudzovanej veci je rozhodovanie o návrhu na zmenu úpravy výkonu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu. Ústavný súd je toho názoru, že vec sťažovateľa nemožno hodnotiť po právnej stránke ako zložitú, pretože tento typ konania je regulovaný pomerne podrobnou právnou úpravou a tiež príslušnou judikatúrou. Pokiaľ ide o hľadisko skutkovej zložitosti veci, ústavný súd je toho názoru, že treba uznať v danom konkrétnom prípade vzhľadom na jeho charakter určitý stupeň náročnosti, daný potrebou znaleckého dokazovania. Treba však zároveň povedať, že okolnosť skutkovej zložitosti veci doterajšiu neprimeranú dobu konania neovplyvnila zásadnejším spôsobom, keďže rozhodujúcim faktorom, ktorý mal negatívny vplyv na plynulosť postupu konania v posudzovanej veci sťažovateľa, bol neefektívny postup okresného súdu popísaný v bode 19 odôvodnenia tohto rozhodnutia.

Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), aplikujúc kritérium významnosti veci z pohľadu sťažovateľa, diferencuje posudzovanie primeranosti plynulosti konania do troch skupín v závislosti od potreby rýchlosti rozhodovania. Ide o konania vyžadujúce si:

- primeranú rýchlosť,
- osobitnú rýchlosť,
- výnimočnú rýchlosť.

V prípade konaní týkajúcich sa rodičovských práv vyžaduje ESLP od vnútroštátnych súdnych orgánov výnimočnú rýchlosť konania. Aj ústavný súd pri posudzovaní konania sťažovateľa vychádzal z kritéria výnimočnej rýchlosti požadovanej v prípadoch konaní o rodičovských právach, medzi ktoré nepochybne patrí aj konanie o zmene úpravy výkonu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti hodnotil a prisúdil význam plynutia lehoty vo vývoji dieťaťa z hľadiska budovania citových väzieb k osobám, v ktorých výchove a starostlivosti sa nachádza, ako aj k osobám, s ktorými je alebo nie je v pravidelnom kontakte (pozri II. ÚS 35/01). Judikatúra ústavného súdu tak zdôrazňuje špecifickú povahu konaní, týkajúcich sa rodičovských práv, vyžadujúcich si prístup s osobitnou starostlivosťou (napr. III. ÚS 254/2015).

17. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prieťahov v súdnom konaní ústavný súd zistil jednu okolnosť signalizujúcu nedostatočnú súčinnosť zo strany sťažovateľa ako účastníka konania. Ide o neposkytnutie súčinnosti sťažovateľa v rámci vykonaného znaleckého dokazovania, keď sa znalcovi na začiatku znaleckého dokazovania nepodarilo zabezpečiť účasť oboch účastníkov konania na znaleckom vyšetrení, teda aj sťažovateľa, o čom znalec informoval okresný súd svojím podaním z 18. októbra 2018.

18. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu. Ústavný súd v postupe okresného súdu v zásade nezistil žiadne obdobia nečinnosti, počas ktorých by ostal okresný súd pasívny bez existencie zákonnej prekážky. Ústavný súd však pripomína svoju ustálenú

judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

19. V tejto súvislosti poukazuje ústavný súd na niektoré momenty namietaného konania, signalizujúce neefektívnosť postupu okresného súdu, ktoré zbytočne narušili plynulosť posudzovaného konania. Hneď v úvodnej fáze konania, a to na pojednávaní vykonanom v prvom určenom termíne 4. apríla 2016, zaznamenal ústavný súd nesústredený postup okresného súdu, ktorým došlo k zbytočnému narušeniu plynulosti konania. Okresný súd bol nútený v uvedenom prípade pojednávanie odročiť z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania, ktorým neboli doručené predvolania na pojednávanie. Podobného charakteru bol aj ďalší prípad odročenia pojednávania určeného na 7. december 2016, keď bolo pojednávanie odročené z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa, ktorý namietol nedodržanie päťdňovej zákonnej lehoty na prípravu pojednávania. O ďalšej neefektívnosti v postupe okresného súdu, ktorý zbytočne odročil pojednávanie konané 13. apríla 2017 na účel realizácie asistovaného styku, svedčí uznesenie krajského súdu z 22. augusta 2017, ktorým tento ako nadriadený súd zrušil uznesenie okresného súdu o nariadení tohto neodkladného opatrenia (nariadenie asistovaného styku) s odôvodnením, že pre jeho nariadenie neboli splnené podmienky. Napokon, ako značne nesústredený, a teda neefektívny treba podľa názoru ústavného súdu kvalifikovať spôsob, akým sa okresný súd vysporiadal, resp. keď okresný súd primerane nereagoval na sťažovanie postupu konania zo strany navrhovateľky, ktorá opakovane neposkytla súčinnosť znalcom v rámci znaleckého vyšetrenia, potrebného pre vypracovanie znaleckého posudku. Výsledkom uvedeného bol stav, keď od vydania uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania do reálneho predloženia znaleckého posudku uplynula doba takmer jeden a pol roka, ktorá je vzhľadom na privilegovaný charakter posudzovaného konania (pozri bod 16 odôvodnenia tohto nálezu) absolútne neakceptovateľná. K obrane okresného súdu, prezentovanej v doručenom vyjadrení (že sa za elimináciu znaleckého vyšetrenia

maloletého dieťaťa, ktoré vyhodnotil znalec ako pre vypracovanie znaleckého posudku nevyhnutné, prihovárala navrhovateľka a aj komisár pre deti), musí ústavný súd konštatovať, že sa mu táto obrana za okolností, keď realizáciu znaleckého dokazovania nariadil samotný okresný súd svojím rozhodnutím, javí ako celkom irelevantná.

20. Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že v dôsledku popísaného neefektívneho postupu okresného súdu došlo k zbytočnému predĺženiu súdneho konania.

21. V posudzovanom prípade dĺžka súdneho konania pred okresným súdom od podania návrhu až do času vydania meritórneho rozhodnutia predstavuje dobu troch rokov a deviatich mesiacov, čo je z globálneho hľadiska a tiež s prihliadnutím na privilegovaný charakter konania o rodičovských právach, vyžadujúci si z hľadiska požiadavky plynulosti konania osobitnú starostlivosť, doba ústavnoprávne neakceptovateľná.

22. Ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

23. Z petitu podanej ústavnej s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľ žiadal ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní pred okresným súdom. Ústavný súd si už pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07).

24. Ústavný súd tak uzatvára, že základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené boli (bod 1 výroku nálezu). Pokiaľ ide o sťažovateľom uplatnenú námietku porušenia jeho základných práv zaručených čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy a práva zaručeného čl. 8 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že nezistil takú intenzitu zbytočných prietáhov v namietanom konaní, ktorá by mala za následok zásah až do samotnej podstaty označených hmotných práv, a teda by mu umožnila urobiť záver o porušení označených práv sťažovateľa. V uvedenej časti preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

25. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Vychádzajúc zo skutočnosti, že v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa bolo namietané konanie právoplatne skončené (pozri bod 15 odôvodnenia tohtonálezu), ústavný súd prikaz konať vo veci sťažovateľa vo svojom náleze neformuloval.

26. K obrane okresného súdu, poukazujúcej na svoju neúmernú zaťaženosť z hľadiska množstva prejednávanej agendy, ktorú sa okresný súd snaží prezentovať ako objektívnu okolnosť, negatívne sa podpisujúcu pod plynulosť konania aj vo veci sťažovateľa, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezavádzajú štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka personálnych komplikácií nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Ústavný súd nad rámec poznamenáva, že je táto okolnosť z individuálneho hľadiska, teda z hľadiska osoby zákonného sudcu pochopiteľne ospravedlniteľná, avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti okresného súdu za plynulosť konania vo veciach účastníkov konania ju zohľadniť nemožno.

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil sťažovateľ neprimeranou dĺžkou posudzovaného konania a tiež osobnou frustráciou prameniajúcou z pocitov právnej neistoty. Sťažovateľ vyzdvihol aj špecifický charakter konania o rodičovských právach a jeho bezprostredný vplyv na osobný život sťažovateľa (narušenie vzťahu s maloletým dieťaťom a s tým súvisiace osobné psychické strádanie). Vychádzajúc z týchto skutočností, sťažovateľ považoval za primeranú výšku finančného zadosťučinenia sumu 30 000 €. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu a chápe ho ako kompenzačný prostriedok nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na doterajšiu neprimeranú dĺžku posudzovaného konania a tiež s prihliadnutím na špecifický charakter namietaného konania považoval ústavný súd za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku nálezu.

VI.

Trovy konania

28. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať aj náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom, a priznal mu náhradu v sume 346,26 € (bod 3 výroku tohto nálezu). Ústavným súdom priznaná suma náhrady trov konania pozostáva z odmeny za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pri tarifnej odmene za jeden úkon právnej služby v roku 2019 v sume 163,33 € (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a režijnom paušále ku každému z nich po 9,80 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Priznanú náhradu

trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku).

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu